

Reptielen en amfibieën

Alles over reptielen en amfibieën

- In Nederland leven 7 inheemse reptielensoorten: de zandhagedis, levendbarende hagedis, muurhagedis, hazelworm (een pootloze hagedis), adder, gladde slang en ringslang. Daarnaast komen 16 inheemse amfibieën voor: 6 soorten kikkers, 5 soorten salamanders en 5 soorten padden. Een aantal van deze soorten is zeer zeldzaam. Zo komen de muurhagedis, geelbuikvuurpad, vroedmeesterpad en vuursalamander tegenwoordig alleen nog voor in Zuid-Limburg.
- Reptielen en amfibieën verschillen van elkaar. Reptielen hebben een droge huid met schubben en ademen uitsluitend met hun longen. Amfibieën hebben een vochtige, doorlaatbare huid en kunnen naast hun longen ook zuurstof opnemen via hun huid. Reptielen leggen eieren op het land of brengen levende jongen ter wereld, terwijl amfibieën meestal eieren zonder schaal in het water afzetten. Uit deze eieren komt eerst een larve, zoals een kikkervisje wat zich ontwikkelt tot een volwassen dier.
- In Nederland moeten reptielen en amfibieën de winter doorkomen bij lage temperaturen. Omdat ze koudbloedig zijn, past hun lichaamstemperatuur zich aan de omgeving aan. Tijdens de winter zijn ze vrijwel inactief en brengen ze hun tijd door in een vorstvrije schuilplaats. Reptielen overwinteren bijvoorbeeld onder boomwortels, tussen stenen, in oude hollen of diep in de bodem. Amfibieën overwinteren afhankelijk van de soort op het land, bijvoorbeeld onder een dikke laag bladeren of in een hol, of op de bodem van een vijver of sloot waar het water niet volledig bevriest.
- Zowel reptielen als amfibieën zijn vleeseters. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit kleine ongewervelde dieren zoals insecten, spinnen, wormen, slakken en duizendpoten. Grotere soorten eten daarnaast ook gewervelde prooien. Zo jaagt de ringslang vooral op kikkers, padden en vissen, terwijl de adder voornamelijk kleine zoogdieren, hagedissen en soms jonge vogels eet. De larven van veel amfibieën hebben vaak een ander dieet: kikkervisjes eten in het begin vooral algen en plantaardig materiaal, terwijl salamanderlarven al direct kleine waterdiertjes en insectenlarven vangen.

Ringslang, foto: Benny Trapp

Waarom hebben reptielen en amfibieën hulp nodig?

Veel soorten uit deze soortgroep gaan in aantal achteruit door het verdwijnen of de versnippering van leefgebieden en de verslechtering van waterkwaliteit. Van de 16 amfibieënsoorten staan 7 soorten op de Rode Lijst en dat geldt ook voor 5 van de 7 reptielensoorten.

Hoe kunnen wij helpen?

- Voor elke soort geldt dat er voldoende voedsel, verblijfplaats, verbinding en veiligheid moet zijn om een stabiele populatie in stand te houden.
- Help de ringslang met een [broeihoop](#).
- Help padden en salamanders met een poel: Zie voor tips: <https://www.ravon.nl/helpdesk/poel-aanleggen>.
- NB: Wees terughoudend met het planten van water- en oeverplanten uit tuincentra, de herkomst van deze planten is vaak niet bekend en je loopt daardoor het risico een invasieve exoot te introduceren. Over het algemeen vestigen de water- en oeverplanten zich vanzelf in en rond de poel. Zorg voor een vrij vlakke oeverzone zodat de padden ook uit de poel kunnen klimmen. Het is beter om geen vissen in de paddenpoel te introduceren.

Wist je dat ...

Adder, hazelworm en levendbarende hagedis – die laatste naam zegt het al – "eierlevendbarende" zijn. Dat houdt in dat ze wel eieren hebben, maar dat die in het lichaam van het vrouwtje worden uitgebroed. De jongen komen dus uit de moeder ter wereld.

Reptielen en amfibieën

- Bescherm padden tijdens de paddentrek (vooral in maart/april) door het plaatsen van een laag scherm (met ingegraven emmers) langs drukke wegen. Zie voor meer informatie: <https://www.ravon.nl/helpdesk/paddentrek>. Ook onder de andere amfibieën- en reptielensoorten vallen geregeld verkeersslachtoffers. Zorg daarom voor veilige faunapassages.
- Zorg voor schuilplekken. Veel reptielen en amfibieën maken graag gebruik van hopen takken, blad of compost. Ook grotere structuurelementen als heggen, houtwallen en takkenrillen zijn erg gewild.
- Reptielen, zoals de zandhagedis, hebben zonnige, dus open en droge plekken nodig, om op te warmen. Ook hier moeten schuilplekken, zoals dichte vegetatie of hopen, in de buurt zijn voor dekking.
- Pas op met het [Rana-virus](#).

Monitoring

- Monitor de aanwezigheid en talrijkheid van reptielen en amfibieën op je terrein. Voor zowel het monitoren van [amfibieën](#) als [reptielen](#) zijn uitgebreide handleidingen. Heb je hulp nodig, schakel een werkgroep in van bijvoorbeeld de KNNV of via Ravon.
- Voer je resultaten in op [waarneming.nl](#).

Meer informatie

[Zoekkaart amfibieën – Ravon](#)

[Zoekkaart reptielen – Ravon](#)

[Infoblad ringslang – Groene huis Amersfoort](#)

[Infoblad zandhagedis – Groene huis Amersfoort](#)

[Handleiding monitoring amfibieën](#)

[Handleiding monitoring reptielen](#)

Bronnen

www.ravon.nl

